

on the mind and will of the people through persuasion. The Authority subject of is a kind of fire resistance of power according to its own logic, which is possible only by mastering the resources of a culture.

The condition for the success and sustainability of power is a voluntary, conscious desire of people to obey. If the category constraint is seen as a negative form of aman, for the result achieved by the suppression of the will of others, the conviction is recognized as a meaningful, reasonable and positive act, as the impact on a human free will, and the will to power is realized through persuasion.

Since the basis of any power relations is communication, interaction, communication in a particular subject of power and its object, it is necessary to pay special attention to the language as an instrument of power and explore the basis, which makes it an important instrument of power. It can actually facilitate the implementation of government at different levels of its operation. Wanting to make a person do something, often use sophisticated language technique save of ten used.

The dynamics of social processes and social changes of the XXI century. actualizes the need to research the role of communication in the implementation of the public, including government, relations with the aim of improving means of implementation of all forms of power in the modern society. articular attention must be drawn to in our opinion, the need to study the role and techniques of making sure the impact of using logical and rational, psychological and linguistic techniques in order to use the most effective forms of communication and procedures in all areas of public life where the relations of power exist.

Keywords: *power, communication, will, coercion, resistance, language, belief, coding, decoding.*

УДК 27-79(477)

Булига І. І.,

кандидат філософських наук, доцент,
кафедра філософії Рівненського державного
гуманітарного університету.
(Рівне, Україна), E-mail: irina@mail.rv.ua

МІЖПРАВОСЛАВНІ ВІДНОСИНИ НА РІВНЕНЩИНІ В КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ СУЧАСНОСТІ

Анотація. *Сучасні міжправославні відносини у Волинському регіоні (Волинська, Рівненська, північ Тернопільської областей України) характеризуються різним ступенем напруженості. Особливою у цьому контексті є Рівненська область, де з незалеженням України такі конфлікти набули особливої специфіки.*

Аналізуючи міжправославні відносини, з'ясовуються причини їх виникнення. Особлива увага автором концентрується довкола вузлових проблем цього конфлікту, зокрема конфлікті ідентичностей.

Автор наголошує, що найефективнішим засобом вирішення конфліктних питань у між православному середовищі має стати діалог (як не дебати, не суперечки, не заперечення, не переконання у чужій неправоті). Реалії православного життя сучасної Рівненщини показують складність і суперечливість цього процесу.

Ключові слова: *діалог, міжправославні відносини, конфлікт, Рівненщина.*

Постановка проблеми. *Радикальні трансформації у постсоціалістичних країнах, посеред яких і Україна, сприяли активізації внутрішніх і зовнішніх конфліктів. Однією із сфер такої напруженості стала релігійно-конфесійна. Причому релігійні непорозуміння мали/мають багатовекторний характер: конфронтація між православними різних юрисдикцій; історично-успадковані розбіжності між православними і греко-католиками; суперечності між протестантами і православними; протиріччя між традиційними та нетрадиційними релігіями тощо. З-поміж цієї конфліктної різноманітності для Волинського регіону (включає Волинську, Рівненську та північ Тернопільської областей) найпроблемнішим залишається розкол у українському православ'ї.*

Попри переорієнтацію регіону в бік протестантизму, що особливо інтенсивно відбувається протягом останнього десятиліття, найчисельнішою конфесією сучасної Волині є православ'я, яке представлено: Українською Православною Церквою Московського Патріархату, Українською Православною Церквою Київського Патріархату, Українською Автокефальною Православною Церквою, незалежними православними спільнотами. Така неоднорідність православного світу уже є серйозною проблемою, оскільки кожна претендує на лідерство в православному світі.

Особливою у регіоні з огляду на тенденції розвитку міжправославних відносин є територія Рівненщини. Вона відома, насамперед, тим, що з початків незалежності України взаємовідносини між православними конфесіями набували особливої гостроти та конфліктності. Саме таку специфіку емпірично конкретизують теоретичні міркування українських вчених, які ми розділяємо: «Найбільш конфліктними в релігійному полі України є відносини між релігійними агентами, що сповідують однотипні релігійні доктрини. Така, на перший погляд, абсурдна ситуація має абсолютно просте і зрозуміле пояснення: між агентами, які перебувають у безпосередній близькості один до одного, набагато більше предметів конфлікту, ніж у дистанційно розмежованих» [4, с. 544–545].

Тому **метою нашої статті** постає завдання проаналізувати специфіку міжправославної взаємодії на Рівненщині в контексті сучасних суспільних трансформацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми міжправославної взаємодії у своїх дослідженнях розглядали низка українських учених-релігієзнавців, посеред яких А. Арістова, В. Бондаренко, В. Єленський, С. Здіорук та ін. дослідники.

Виклад основного матеріалу. З-поміж усіх форм міжконфесійних відносин на Рівненщині, від початків унезалежнення України найбільш конфліктними стали міжправославні. Зрештою сам факт існування трьох, почасти конкуруючих між собою православних церков, містить конфліктогенний потенціал. Хоча це протистояння позбавлене віросповідного підґрунтя, проте зумовлене кількома вузловими проблемами.

Насамперед, на нашу думку, ситуація у міжправославних відносинах України в цілому та Волинського регіону зокрема продиктована наявним конфліктом ідентичностей. Так Українська Православна Церква поділяє ідею месіанської ролі російського православ'я для сучасного світу, вважаючи себе належною саме цій традиції. Українська Православна Церква Київського Патріархату та Українська Автокефальна Православна Церква, наголошують на зв'язку із світовою православною традицією, проте у автокефальному статусі. І, це на думку В. Єленського, «не тільки конфлікт між українською і неукраїнською ідентичностями, а й, скажімо, між виразною українською ідентичністю і ідентичністю невиразною, яка намагається обожнитися з православною культурною спільністю, стати «просто православною» й тим самим щасливо уникнути відповіді на хворобливе питання про «остаточну колективну ідентичність», про приналежність до певного етносу» [1, с. 439].

Відтак проблеми ж українського православ'я пов'язані із загальною невизначеністю щодо власної ідентичності. Україна, не пройшла через «церковний націоналізм», який привів більшість національних церков до утвердження власних автокефалій в XIX столітті. Завдяки євхаристичній еклезіології, як зауважує Ю. Чорноморець, вселенське православ'я вже знайшло ту модель церковної ідентичності, яка розв'язала проблему співвідношення універсального та національного. Якщо українська церква, – продовжує вчений, не буде власне українською – то вона зрадить власному християнському покликанию [5].

У аспекті нинішніх реалій ідентичність православних різко поляризується. І це підтверджують наші спостереження у Волинському регіоні. Зокрема, тих, що

раніше називали себе «просто православними», стає значно менше. Події в країні, безумовно ставлять на порядок денний, необхідність ствердної відповіді на це питання.

Окрім того, не можемо не зважати на той факт, що у буденній свідомості пересічного волинянина переважно панують уявлення про канонічність тільки того православ'я, що знаходиться в єхаристійній єдності із РПЦ МП, а відтак всі інші православні – не благодатні і розкольники. Підтриманню такого сприйняття сприяє і офіційна позиція РПЦ МП, яка зацікавлена не стільки в цінностях релігійного порядку, скільки у підтримці на належному рівні свого впливу на населення. І ці стереотипи здолати православної свідомості навіть складніше, ніж католикам, протестантам та віруючим інших віросповідань.

Під таким оглядом варто констатувати, що у цілому етноконфесійна специфіка релігії, що формується шляхом взаємодії з етнічними факторами, обумовлює потребу нації у власній Церкві, що допомагає розвитку та утвердженню національної самосвідомості як самоцінності та самодостатності. Релігія безпосередньо впливає на формування культурного простору етнічної групи, а етнонаціональні фактори визначають специфіку релігійної традиції. Відтак навіть географічно близькі народи не демонструють тотожності у сповідуванні однієї і тієї ж релігійної традиції. Зокрема православна традиція українців багато в чому відрізняється від тієї ж у росіян. Деспотизм світської влади в Російській імперії відбився на статусі Православної Церкви: вона перетворилась у додаток державного механізму. Це істотно контрастувало з принципами соборності, виборності духовенства, активної участі мирян у житті приходів, на яких ґрунтувалося функціонування Православної Церкви в Україні. Засудження зі сторони деяких Помісних Православних Церков етнофілітизму, на думку С. Здіорука, є справжнім лицемірством, оскільки таким чином нівелюється той фундамент, на якому вони свого часу стверджувалися. Адже необхідно бути послідовним і не забувати, що православ'я є вселенським за суттю та етнічним за конкретними проявами в системі просторово-часових координат [2, с. 464–465].

Не можемо оминати і той факт, що сучасне українське православ'я є однією із тих конфесій, які показують свою нездатність до модернізації. Особливо такі процеси характерні для УПЦ. Чому так відбувається? На думку українських науковців серйозна внутрішня проблема цієї конфесії задана стадіальними характеристиками природи цієї церкви. По суті, перед нами тип візантійської традиційно-середньовічної церкви, якої не торкалися процеси модернізації. Вона є адекватною найбільш традиціоналістському сектору суспільства і, як і раніше, цілком орієнтована на модель універсальної імперії і зрощення з державою. Вона не спроможна успішно розвиватися у конкурентному середовищі, принципово не здатна до діалогу, потребує монополії, не може працювати з модернізованими верствами суспільства, тяжіє до маніхейського прочитання будь-яких сил, які їй протистоять, потребує образу ворога, орієнтована на кризову мобілізацію. Таким ворогом було оголошено Захід як цивілізацію «засновану на ненависті». Щоб якось виправдати протиставлення Європі, прихильники РПЦ змальовують її як територію торжества геїв та лесбіянок, на якій традиційне християнство знищене. Тому прагнення законсервувати ситуацію і відверте антизахідництво цієї церкви – не дань традиції, а умова виживання.

Відтак, на думку Ю. Чорноморця, з якою ми солідаризуємося, шлях розвитку УПЦ – це шлях реформ. «Можливо обережних реформ, не таких швидких, як хотілося. Але хоча б якихось. А другий шлях – деградації, смерті, кризи. УПЦ успішно по ньому рухається. Втрачено авторитет в очах держави, суспільства, всередині самої Церкви. Здобутків за часи правління Митрополита Онуфрія не видно ніяких, все, що ми бачимо – виключно інформаційна війна УПЦ проти всіх» [5].

Зрештою УПЦ КП також є доволі складним і суперечливим явищем в українському релігійному і суспільному дискурсі. Саме її постановня було задане позиціонуванням РПЦ в українській ситуації (серед головних проблем цієї Церкви – її неканонічний статус, а також постать її очільника, за яким тягнеться шлейф радянського минулого). До УПЦ КП ідуть люди, які мислять національно і не бажають перебувати в середовищі, яке відторгає національну державність. УПЦ КП протягом років незалежності країни взаємодіяла, здебільшого, із національно орієнтованими партіями та політиками. Адже, як і належить для традиційного православ'я, ієрархія цієї церкви орієнтована на владу. Патріарх Філарет – державник, але, на відміну від ієрархів УПЦ – державник український. В той же час головними політичними союзниками УПЦ були атеїстичні за своєю ідеологією партії (до прикладу Комуністична партія України, Соціалістична партія України), а згодом Партія регіонів.

Відтак міжправославний конфлікт в сучасній Україні, а відтак і на Рівненщині мало схожий на традиційні релігійні конфлікти, що відбуваються за усталеними моделями і в своїй основі є міжінституційними конфліктами. Більше, того, на думку авторів аналітичних доповідей Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, «після утворення незалежної Української держави виникла необхідність реформувати православну інституційну систему. До реалізації цього проекту приступив не один, а декілька агентів, що запропонували суспільству власні моделі нової української православної інституційної системи. Грунтуючись на православних цінностях, традиціях і звичаях, ці моделі відрізнялися своїм суспільно-політичним спрямуванням» [4, с. 559].

Зрештою це активізувало ідеологічний конфлікт між двома православними інституційними системами. Ці системи «ґрунтуються на діаметрально протилежних, не зіставних та неспівмірних константах, що претендують на роль певного цивілізаційного стрижня» [4, с. 559]. Один з яких опирається на ідею «незалежній державі – незалежну церкву», поєднуючи процеси національного та релігійного відродження. Інший – на пристосовану до сучасних політичних російських реалій концепцію «Русского мира».

Активізація такого ідеологічного конфлікту відбулася у 2014 році. Спочатку революція Гідності, згодом події на Сході України, поставили на порядок денний необхідність ствердної відповіді щодо обраної православної позиції. Чого лише варті міжправославні драматичні події довкола с. Птича, назва якого, без перебільшення, відома не лише на всю Україну, але й згадки про цей конфлікт прозвучали з вуст патріарха Кирила у Москві та в ефірі російських телеканалів і на шпальтах ЗМІ. Мова йде про суперечку між прихожанами УПЦ та УПЦ КП у невеличкому с. Птича, що на Дубенщині (Рівненська область), яка триває і донині.

Зауважимо, що деякі місцеві органи влади займають упереджену позицію і підтримують певні конфесії на шкоду іншим. Тим самим проблема міжцерковних стосунків виводиться на політичний рівень, що робить досить проблематичним міжцерковний діалог з метою узгодження суто церковних проблем. Зокрема, Рівненська і Тернопільська області визначені як проблемні, в яких має місце складна релігійна ситуація та на які припадає більшість судових позовів із розподілу церковної власності та юрисдикційного перепідпорядкування храмів.

Безумовно, що такі кризові прояви в сучасному українському православ'ї потрібно оцінювати в контексті реальної релігійної, політичної, духовної ситуації в Україні. Самостійне значення цього міжцерковного конфлікту було б незначним, якби він не мав під собою суспільно-політичного ґрунту. Звичайно, такі непорозуміння не сприяють росту авторитету на міжнародній арені та сприйняття нашої держави міжнародним співтовариством як рівноправного члена. Адже наявність духовного консенсусу в суспільстві є запорукою успішного вирішення багатьох економічних, політичних, соціальних проблем. З іншої ж сторони, навіть

низка успішних країн не забезпечено від можливості розгортання конфліктів на релігійному ґрунті.

Тому, нині найефективнішим засобом розгляду та вирішення конфліктних питань і цивілізованого співіснування світоглядних, поліконфесійних, мультиаксіологічних співтовариств є діалог. Діалог як не дебати, не суперечки, не заперечення, не переконання у чужій неправоті. Основне в діалозі – вміння слухати і здатність почути, щоб зрозуміти, але не обов'язково прийняти позицію іншого. Серед відомих різновидів діалогу – міжетнічного, міждержавного та багатьох інших нерелігійного характеру, тобто секулярних – міжрелігійний діалог вирізняється своєю унікальністю, а саме: всі інші учасники шукають те, що їх об'єднує (мета, кінцевий результат, взаємний інтерес тощо), а віруючі вже мають об'єднуюче ядро – віру в Бога [6, с. 163–164].

У релігійній сфері актуальність діалогу на загальноукраїнському рівні (як і на загальноєвропейському) є більш, ніж очевидною, та на думку В. Климова обумовлено наступними причинами: складним постсоціалістичним спадком, комплексом масштабних, потенційно конфліктних наслідків, спричинених політичними, соціальними, духовними трансформаціями; актуалізацією в релігійній сфері внутрішньо суперечливих, пов'язаних з перманентною релігійно-церковною диференціацією суспільства, з реорганізацією самих Церков, сепаруванням раніше однополюсного складу ієрархів, кліру за принципом відношення до національної державності, національно-культурним, релігійно-регіональним пріоритетам, цінностям і традиціям канонічності; прагнення віруючих переглянути способи їх підпорядкування бувшим церковним центрам, що обґрунтовується відновленням історичної справедливості стосовно релігійно-церковних об'єктів права, формування власної національно-церковної ієрархії [3, с. 313–314]. Ці та низка інших факторів безспірно впливають на пошук діалогічних форм рішення міжконфесійних розбіжностей на Рівненщині.

Адже, ситуація конфлікту, взаємна неприязнь, скандали й інтриги, втручання політиків принижує в очах вірних авторитет православного духовенства. Тому перспектива того, що в недалекому майбутньому у Волинському регіоні буде домінувати православ'я є невтішною.

Під таким оглядом необхідно акцентувати увагу на тому, що після 90-х років ХХ століття православ'я на пострадянському просторі зустрілося з двома сильними, добре адаптованими до нових реалій формами християнства – римо-католицизмом і протестантизмом. Розширення сфер їх впливу, а також поява нових релігійних течій актуалізують питання поєднання зусиль православних конфесій із метою протистояння цим процесам, які загрожують їх конфесійному існуванню.

На нашу думку, важливе значення відіграє той факт, що нівелюється соціальна значимість міжрелігійного діалогу. Адже спроби включення релігійних організацій різних православних юрисдикцій до спільного обговорення не сприймаються, насамперед, у суспільстві. Безумовно, одна з головних причин такого стану речей на регіональному рівні – це повільне усвідомлення таких заходів самими віруючими та лідерами релігійних організацій. Адже у свідомості багатьох вірян домінує думка про релігійні кордони, канонічність території, благодатність однієї церкви і неблагодатність іншої. Під цим оглядом актуальними виглядають міркування Л. Филипович, що «найбільш прозорливі політики та релігійні лідери усвідомлюють колосальну внутрішню потенцію міжрелігійного діалогу, оскільки світ, як би комусь не подобався цей процес і не хотілося його призупинити, внаслідок глобалізації останнього, рухається до полі-, навіть мультизації, до багатоманіття, різнобарв'я, гетерогенності. Єдина можливість бути почутим – це вислухати іншого, що можливо лише через діалог» [6, с. 160].

За посередництва держави були спроби налагодження екуменічного діалогу між конфесіями шляхом утворення урядових організацій, проведення форумів

і підписання спільних меморандумів. Зокрема такий прецедент мав місце, коли п'ять представників різних конфесій та двоє представників Рівненської обласної державної адміністрації підписали 13 листопада історичний документ, який ініціювала Рівненська облдержадміністрація. Вперше за історію незалежної України представники УПЦ (МП), УПЦ КП, УАПЦ та УГКЦ на регіональному рівні офіційно погодилися створити робочу групу, яка намагатиметься напрацювати механізм об'єднання Церков.

У Меморандумі зазначається: «1. Всі православні церкви Рівненської області визнають і моляться за цілісну і єдину державу – Україну. 2. Всі православні церкви Рівненської області виступають за створення єдиної Української Помісної Православної Церкви. 3. Всі православні церкви Рівненської області засуджують дії Росії як агресора та інших держав щодо захоплення території України та посягання та цілісність і державний суверенітет України. 4. Всі православні церкви Рівненської області засуджують розпалювання міжрелігійної ворожнечі і захоплення православних храмів однієї конфесії іншою. 5. Всі православні церкви Рівненської області не заперечують релігійне волевиявлення жителів Рівненщини щодо конфесійної належності згідно із Законом України «Про свободу совісті та релігійні організації»».

Меморандум підписали керуючий Сарненською єпархією УПЦ МП митрополит Сарненський та Поліський Анатолій, керуючий Рівненською єпархією УПЦ (МП) митрополит Рівненський та Острозький Варфоломій, керуючий Рівненською єпархією УПЦ КП митрополит Рівненський та Острозький Іларіон, керуючий Рівненсько-Волинською та Таврійською єпархіями УАПЦ митрополит Львівський Макарій, правлячий єпископ Луцького екзархату УГКЦ Йосафат, голова Рівненської ОДА Сергій Рибачок та його заступник Олександр Савчук.

Ідея об'єднання всіх православних церков в єдину Помісну Українську православну церкву – благородна, шляхетна, патріотична, зрештою, богоугодна, але вона має визріти передусім у серцях і помислах усіх ієрархів українського православ'я трьох його гілок, бути зрозумілою і прийнятною загалом віруючих, глибоко усвідомленою і засвоєною національною, духовною і церковною ментальністю. А поки що аналіз показує, що процес налагодження діалогу між різними конфесіями – доволі непроста справа навіть за відносно стабільного поліконфесійного середовища. В умовах перехідного суспільства, де ознакою конфесійної сфери є конфліктогенність і взаємна нетолерантність, справа діалогу значно ускладнюється. Діалоговий процес за таких обставин стає складним і суперечливим та важко передбачуваним у конкретних емпіричних ситуаціях.

Впродовж останніх років позиції церков у міжправославному конфлікті не зазнали помітних змін – продовжується практика унеможливлення їхнього діалогу, тривають суперечки щодо набуття автокефалії. Тут проявляється складність релігійного феномена, суперечливість його функцій, адже з одного боку, в рамках певного віросповідання, проходить інтеграція, об'єднання індивідів, з іншого – цей феномен виконує дезінтегруючу роль. Практика засвідчує, що сторони, індиферентно налаштовані одна до одної, після невдалого, перерваного або непродуктивного діалогу здатні змінювати терпеливе ставлення на полярно-негативне.

Висновки. Відтак закономірно, що країну транзитного періоду, таким чином і один із її регіонів – Рівненщину, вражають системні конфлікти. Причому з-поміж компонентів цієї системності релігійна постає специфічною формою вияву альтернативних інтересів різних суспільних груп. Детермінантами таких процесів виступають низка чинників, які продиктовані з однієї сторони радикальними суспільними трансформаціями, а з іншої – мають різний ступінь історичної давності.

Посеред вузлових проблем конфліктності міжправославного середовища Рівненщини є наявний конфлікт ідентичностей. Адже частина православних

регіону поділяє ідею особливої ролі російського православ'я для сучасного світу, інша – вважає за необхідне мати зв'язок із світовим православ'ям та християнством у цілому в автокефальному статусі. Така бінарність активізує ідеологічний конфлікт між прихильниками цих позицій.

Отже, способом оптимізації та врегулювання міжсуб'єктних взаємовідносин у межах цього релігійного протистояння постає діалог. Останній має бути не просто засобом досягнення порозуміння між суб'єктами, а, насамперед, метою соціокультурного буття.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

1. Єленський В. Велике повернення: релігія у глобальній політиці та міжнародних відносинах кінця ХХ – початку ХХІ століття / В. Єленський. – Львів : Видавництво Українського католицького університету, 2013. – 504.

2. Здиорук С. И. Этнические и религиозные изменения православия на Украине / С. И. Здиорук // Вопросы религии и религиоведения. Вып. VI: Антология отечественного религиоведения: Религиоведения Украины [Текст]: сборник. Часть 2: Религиоведения Украины конца ХХ – начала ХХІ в. /сост. И общ. Ред. Колодного А. Н., Филипович Л. А., Климова В. В., Шмидта В. В. – М. : ИД «МедиаПром», 2010. – С. 460–468.

3. Климов В. В. Межконфессиональный диалог как составляющая культурно-цивилизационных отношений / В. В. Климов // Вопросы религии и религиоведения. Вып. VI: Антология отечественного религиоведения: Религиоведения Украины [Текст]: сборник. Часть 2: Религиоведения Украины конца ХХ – начала ХХІ в. /сост. И общ. Ред. Колодного А. Н., Филипович Л. А., Климова В. В., Шмидта В. В. – М. : ИД «МедиаПром», 2010. – С. 313–324.

4. Політичні проблеми сучасної України: аналітичні доповіді Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. – К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2012. – 600 с.

5. Чорноморець Ю. Сучасні проблеми з релігійною ідентичністю: трагедія православ'я [Електронний ресурс] / Ю. Чорноморець – Режим доступу: <http://bogoslavclub.org.ua/> (дата звернення 20.10.2016) – Назва з екрана.

6. Филипович Л. О. Міжнародний досвід міжрелігійного діалогу / Л. О. Филипович // Релігія-Світ-Україна. Колективна монографія в 3-х книгах. Книга I: Релігія у світі культурно-цивілізаційного діалогу // Українське релігієзнавство. – К., 2010. – № 56. – С. 153–164.

7. Яроцький П. Л. Кордони країн і кордони релігій / П. Яроцький // Релігія – світ – Україна. Колективна монографія в 3-х книгах за науковою редакцією професорів А. Колодного і Л. Филипович. Книга III: Релігійні процеси в перспективі їх виявів // Українське релігієзнавство. – К., 2012. – № 61. – 550 с. – С. 8–34.

REFERENCES:

1. Yelenskyi V. Velyke povnennia: relihiia u hlobalnii politytsi ta mizhnarodnykh vidnosynakh kintsia KhKh – pochatku KhKhI stolittia [Big return: religion in global politics and international relations in the late XX – early XXI century]. – Lviv : Vydavnytstvo Ukrainkoho katolytskoho universytetu, 2013. – 504.

2. Zdioruk S. I. Etnicheskie i religioznye izmeneniya pravoslaviya na Ukraine [Ethnic and religious changes of Orthodoxy in Ukraine] // Voprosy religii i renliigiovedeniya. Vyp. VI: Antologiya otechestvennogo religiovedeniya: Religiovedeniya Ukrainy [Tekst]: sbornik. Chast' 2: Religiovedeniya Ukrainy kontsa KhKh – nachala KhKhI v. /sost. I obshch. Red. Kolodnogo A. N., Filipovich L. A., Klimova V. V., Shmidta V. V. – M. : ID «MediaProm», 2010. – S. 460–468.

3. Klimov V. V. Mezkhkonnessional'nyy dialog kak sostavlyayushchaya kul'turno-tsivilizatsionnykh otnosheniy [Interfaith dialogue as part of cultural and civilizational relations] // Voprosy religii i renliigiovedeniya. Vyp. VI: Antologiya otechestvennogo religiovedeniya: Religiovedeniya Ukrainy [Tekst]: sbornik. Chast' 2: Religiovedeniya Ukrainy kontsa KhKh – nachala KhKhI v. /sost. I obshch. Red. Kolodnogo A. N., Filipovich L. A., Klimova V. V., Shmidta V. V. – M. : ID «MediaProm», 2010. – S. 313–324.

4. Politychni problemy suchasnoi Ukrainy: analitychni dopovidi Instytutu politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy [Political problems of modern Ukraine: analytical report of the Institute of Political and Ethnic Studies. Ivan Kuras National Academy of Sciences of Ukraine]. – K. : IPiEND im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy, 2012. – 600 s.

5. Chornomorets Yu. Suchasni problemy z relihiinoiu identychnosti: trahediia pravoslavia [Electronic resource] [Modern problems of religious identity: the tragedy of Orthodoxy] – Access mode: <http://bogoslav-club.org.ua/>

6. Fylypovych L. O. Mizhnarodnyi dosvid mizhrelihiinoho dialohu [International experience of interreligious dialogue] // Relihiia-Svit-Ukraina. Kolektyvna monohrafiia v 3-kh knykhakh. Knyha I: Relihiia u sviti kulturno-tsyvilizatsiinoho dialohu // Ukrainske relihiieznavstvo. – K., 2010. – # 56. – S. 153–164.

7. Yarotskyi P. L. Kordony krain i kordony relihii [Borders and boundaries of religions] // Relihiia – svit – Ukraina. Kolektyvna monohrafiia v 3-kh knykhakh za naukovoii redaktsiieiu profesoriv A. Kolodnoho i L. Fylypovych. Knyha III: Relihiini protsesy v perspektyvi yikh vyjaviv // Ukrainske relihiieznavstvo. – K., 2012. – # 61. – 550 s. – S. 8–34.

Булъга И. И., кандидат философских наук, доцент, кафедра философии Ровенского государственного гуманитарного университета (Ровно, Украина), E-mail: irina@mail.rv.ua

Межправославные отношения на Ровенщине в контексте вызовов современности.

Аннотация. Современные межправославные отношения в Вольнском регионе (Вольнская, Ровенская, север Тернопольской области Украины) характеризуется разной степенью напряженности. Особой в этом контексте есть Ровенская область, где с обретением независимости Украины такие конфликты приобрели особую специфику.

Анализируя межправославные отношения, выясняются причины их возникновения. Особое внимание автором концентрируется вокруг узловых проблем этого конфликта, в частности конфликте идентичностей.

Автор отмечает, что наиболее эффективным средством решения конфликтных вопросов в православной среде должен стать диалог (как не дебаты, не споры, не отрицание, не убеждения в чужой неправоте). Реалии православной жизни современной Ровенской области показывают сложность и противоречивость этого процесса.

Ключевые слова: диалог, межправославные отношения, конфликт, Ровенская область.

Bulyga I., PhD in Philosophical Sciences, Associate Professor of the department of philosophy, Rivne State University of Humanities (Rivne, Ukraine), E-mail: irina@mail.rv.ua

Inter-Orthodox relations in the Rivne region in the context of the challenges of modernity.

Abstract. Modern inter-Orthodox relations in Volhynia (Volyn, Rivne, the north of Ternopil regions of Ukraine) are characterized by varying degrees of intensity. Rivne region is particular in this context, because here such conflicts have got their own specificity with gaining the independence of Ukraine.

Analysing the inter-Orthodox relations, we investigate their causes. Special attention is focused on the key problems of the conflict. Among them the available in Ukrainian Orthodoxy conflict of identities is distinguished. One part of the Ukrainian Orthodox Church shares the idea of the special role of the Russian Orthodox Church to the modern world; another part considers it necessary to have relationships with the world Christianity in general and Orthodoxy in autocephalous status in particular. Important in author's opinion is the fact that in everyday consciousness of ordinary inhabitants of Volhynia important are the stereotypes that canonical is only that Orthodoxy which is in Eucharist unity with the Russian Orthodox Church of the Moscow Patriarchate.

Then in the modern Ukrainian society two models of Orthodox institutional system are rooted. This activates the binary ideological conflict between them. The author emphasizes that the most effective mean of resolving of the conflict issues in inter-Orthodox environment should be a dialogue (as no debate, no denial, and no belief in someone's wrong). The realities of Orthodox life of the modern Rivne region show the complexity and contradictions of this process.

Keywords: dialogue, inter-Orthodox relations, conflict, Rivne region.